

**STATENS TILBUD
VED
REINDRIFTSAVTALEFORHANDLINGENE
FOR
AVTALEÅRET 2012/2013**

Oslo 31. januar 2012

Innhold

1.	INNLEDNING	4
2.	POLITISKE FØRINGER.....	4
2.1	Grunnlaget for forhandlingene	4
2.2	Mål med reindriftspolitikken	5
2.3	Reindriftspolitiske virkemidler	5
3.	DEN ØKONOMISKE UTVIKLINGEN I REINDRIFTEN	6
4.	Omprioriteringer i Reindriftsoppgjøret 2011/2012	7
4.1	Utestegning fra vinterbeiter i Sverige	7
4.2	Oppfølging av reguleringslageret.....	8
5.	Skatter og avgifter i reindriften	8
5.1	Reindriftsfradraget	8
5.2	Merverdiavgift for reinbeitedistriktene.....	9
5.3	Midlertidig avgiftskompensasjon	9
6.	STATENS TILBUD TIL REINDRIFTSAVTALEN 2012/2013	9
6.1	Innledning	9
6.2	Satsingsområder for Reindriftsavtalen 2012/2013.....	10
6.3	Bevilgning over statsbudsjettet 2013.....	11
6.3.1	Bevilgningsramme	11
6.3.2	Priser	11
6.4	Utviklings-og investeringstiltak (RUF)	12
6.4.1	Styret for RUF	12
6.4.2	Strategisk plan	12
6.4.3	Økonomisk ramme.....	13
6.4.4	Kapittel 1151 post 51 – Reindriftens utviklingsfond: foreløpig regnskap med oversikt over likviditet og egenkapital for 2009, 2010, 2011, samt prognose for 2012.....	13
6.4.5	Kvinnerettede tiltak.....	13
6.4.6	Forskning og utvikling.....	14
6.4.7	Samisk utviklingsfond.....	14
6.4.8	Konfliktforebyggende tiltak.....	15
6.4.9	Verdiskapingsprogrammet for reindrift.....	15
6.4.10	Fagbrevordningen.....	17
6.4.11	Markedstiltak.....	17
6.4.12	Reintransport/pramming.....	19
6.4.13	Gjeterhytter og reindriftsanlegg	19
6.4.14	Innløsning av siidaandel	19
6.4.15	Protect	19
6.4.16	Reindriftens hverdag.....	20
6.4.17	Reintransport i Nordland	20
6.4.18	Bygging av gjerde mellom distrikt 9 og 13 i Øst-Finnmark reinbeiteområde.....	21
6.4.19	Låne- og etableringsordninger	21
6.4.20	Lærings- og omsorgsbaserte tjenester.....	21
6.4.21	Andre ordninger som sorterer under RUF	22
6.5	Kostnadssenkende og direkte tilskudd.....	22
6.5.1	Evaluerings av dagens ordninger	22
6.5.2	Økonomisk ramme.....	23
6.5.3	Distriktstilskudd	23
6.5.4	Generelle vilkår for tilskudd til siidaandeler og tamreinlag.....	23
6.5.5	Driftstilskudd	24

6.5.6	Ektefelletilskudd.....	24
6.5.7	Produksjonspremie	24
6.5.8	Kalveslaktetilskudd	25
6.5.9	Særskilt tilskudd til siidaander i Vest-Finnmark	25
6.5.10	Frakttilskudd.....	25
6.6	Velferdsordninger	25
6.7	Organisasjonstilskudd	26
6.8	Fordeling av tilbudets ramme	27
	Fordeling av tilbudets ramme på de ulike postene (mill kroner):.....	27
7.	Forhold utenfor rammen for Reindrifftsavtaleforhandlingene.....	29
7.1	Utarbeidelse av kriterier for økonomisk og kulturell bærekraft.....	29
7.2	Reindrifftskunnskap hos Jordskifteretten.....	29
7.3	Utenlandsk bearbeiding	29
7.4	Eus forordning 853/2004.....	29

1. INNLEDNING

Statens forhandlingsutvalg viser til Norske Reindriftsamers Landsforbunds (NRLs) krav av 9. januar 2012 til forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2012/2013, og legger med dette fram Statens tilbud og tilsvar. Tilbudet legges fram som grunnlag for videre forhandlinger.

Årets forhandlinger gjelder budsjettåret 2013. Bevilgningene innarbeides i statsbudsjettet på ordinær måte gjennom Prop 1 S (2012-2013) for Landbruks- og matdepartementet (LMD). Stortingsproposisjonen om reindrifftsavtalen fremmes som tidligere for behandling i vårsesjonen. Proposisjonen vil i utgangspunktet ikke inneholde forslag til budsjettvedtak utover omdisponeringer mellom poster for 2012. Imidlertid forutsettes det at Stortinget ved sin behandling av proposisjonen gir Landbruks- og matdepartementet fullmakt til å iverksette tiltak i henhold til den inngåtte reindrifftsavtalen, og som er knyttet til bevilgninger i 2013.

I kapittel 2 gjennomgås grunnlaget for forhandlingene og Regjeringens og Stortingets politiske føringer i forhold til reindriftspolitikken. I kapittel 3 gis en beskrivelse av den økonomiske utviklingen i reindriften. Kapittel 4 omhandler omprioriteringer i Reindrifftsoppgjøret 2011/2012. Videre omhandler kapittel 5 skatter og avgifter i reindriften. Kapittel 6 inneholder Statens tilbud til forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2012/2013. I kapittel 7 behandles avslutningsvis enkelte av de spørsmål som NRL har reist i sitt krav og som ligger utenfor rammene for avtaleforhandlingene. De spørsmål som ikke er behandlet under kapittel 6 og 7, vil bli tatt opp til drøftelse under de videre forhandlingsmøtene.

2. POLITISKE FØRINGER

2.1 Grunnlaget for forhandlingene

Reindrifftsavtaleforhandlingene gjennomføres etter de bestemmelser som er gitt i Hovedavtalen for reindriften. Hovedavtalen ble inngått mellom Staten ved Landbruksdepartementet og NRL den 26. februar 1993. I henhold til avtalens § 2 skal Landbruks- og matdepartementet (LMD) og NRL føre forhandlinger om en løpende reindrifftsavtale med tiltak som tar sikte på en utvikling av reindriftnæringen i samsvar med de til enhver tid vedtatte politiske mål og retningslinjer for reindriftspolitikken. Tiltakene skal omfatte økonomiske virkemidler. Partene skal også kunne kreve forhandlinger om faglige, sosiale, organisasjonsmessige og andre spørsmål av betydning for en utvikling av næringen mot de mål som er fastsatt for reindriftspolitikken.

I tilfelle brudd i forhandlingene, fremmer Staten, ved LMD, på eget grunnlag overfor Stortinget forslag om de tiltak og økonomiske rammer som skal gjelde for kommende avtaleperiode.

2.2 Mål med reindriftspolitikken

De mål og retningslinjene som ligger til grunn for reindriftspolitikken ble trukket opp i St meld nr 28 (1991-1992)- *En bærekraftig reindrift*, og av Stortinget i Innst S nr 167 (1991-1992). I Innstillingen konkretiseres "En bærekraftig reindrift" gjennom målene om en økologisk-, økonomisk- og kulturell bærekraftig reindrift. Målene står i innbyrdes sammenheng; økologisk bærekraft gir grunnlag for økonomisk bærekraft, og sammen gir økologisk og økonomisk bærekraft mulighet for å ivareta og utvikle kulturell bærekraft. I Meld St 9 (2011-2012) legger Regjeringen opp til en videreføring av den tredelte målsetningen om økologisk, økonomisk og kulturell bærekraft, der økologisk bærekraft står sentralt. I tillegg foreslås en rekke tiltak for å nå de tre delmålene.

I etterkant av behandlingen av St meld nr 28 (1991-1992) har Stortinget to ganger i året behandlet reindriftspolitikken – ved den årlige reindrifftsavtaleproposisjonen og ved behandlingen av det årlige statsbudsjettet. Regjeringen og Stortinget har videreført hovedlinjene i meldingen, men det er hvert år foretatt justeringer, og nye momenter i forvaltningen av reindriften har blitt vektlagt.

Sist gang Regjeringen og Stortinget behandlet reindriftspolitikken var ved utarbeidelsen og behandlingen av Prop 1 S (2011-2012) for Landbruks- og matdepartementet. I proposisjonen blir det påpekt at for at reindriften fortsatt skal være det bærende element i samisk kultur, er det viktig at den blir oppfattet og forvaltet som en næring med økonomisk verdiskaping og effektiv produksjon. I den forbindelse vises det til totalregnskapet hvor det fremgår at det har vært en reduksjon i resultatmålene de siste årene. Reduksjonen skyldes en nedgang i kjøttinntektene grunnet reduksjon i produsentprisen. I tillegg har det vært en økning i kostnadene. Med bakgrunn i denne utviklingen vil det framover være viktig å ha økt oppmerksomhet på tiltak som kan øke salget og verdiskapingen i næringen. Videre fremheves viktigheten av å skape en nødvendig forutsigbarhet innenfor næringen, ved bl.a. en effektiv bruk av juridiske virkemidler. I den sammenheng vises det til nødvendigheten av at distriktene etterlever og følger opp godkjente bruksregler. I tillegg vises det til behovet for økt innsats for en bedre sikring av reindriftens arealer.

2.3 Reindriftspolitiske virkemidler

De to sentrale virkemidlene for å nå de reindriftspolitiske målene er reindrifftsloven og reindrifftsavtalen. Etter at ny lov tok til å gjelde fra 1. juli 2007, er reindriften gitt et større ansvar for en bærekraftig ressursforvaltning av reinbeiteområdene. Bruksreglene vil utgjøre fundamentet i ressursforvaltningen framover, og være en forutsetning for at en rekke av lovens bestemmelser skal komme til anvendelse. Slik som forutsatt fikk Reindrifftsstyret behandlet reintallet i samtlige bruksregler før årsskiftet. Per i dag har Landbruks- og matdepartementet (LMD) mottatt 6 klager fra reinbeitedistrikter på reintallsvedtak fattet av Reindrifftsstyret. Framover vil det være sentralt å sikre og legge til rette for at distriktene følger opp godkjente bruksregler. Utfordringen med å følge opp godkjente bruksregler vil trolig være størst i deler av Finnmark der reintallet ikke er i samsvar med beiteressursene, og der tallet på utøvere

er for høyt til at målet om økonomisk bærekraft blir nådd. Oppfølging av disse distriktene vil kreve ekstra innsats. Det forutsettes at NRL støtter opp om og deltar aktivt i dette arbeidet.

Reindrifftsavtalen er, ved siden av reindrifftsloven, det viktigste redskapet for å følge opp målene og retningslinjene i reindrifftspolitikken. I forhandlingene om reindrifftsavtalen drøftes de sentrale økonomiske spørsmål som knytter seg til utviklingen i næringen. Her fastsettes retningslinjene for bruken av de økonomiske virkemidlene – blant annet ut fra reindrifftslovens intensjon og bestemmelser, og ut fra de behov og utfordringer næringen til enhver tid står overfor. Fra og med reindrifftsavtalen 2003/04 er tilskuddsordningene lagt vesentlig om i forhold til tidligere. Tilskuddene til siidaandeler og tamreinlag er endret fra ordninger som i stor grad har vært faste beløp per siidaandel, til ordninger som premierer produksjon og verdiskaping. Dette innebærer at mens ordningene tidligere var knyttet opp mot et minstekrav til produksjon (kg), er dagens ordninger knyttet til verdien av det som produseres (kr). Videre er det rettet oppmerksomhet på tiltak som skal legge til rette for økt slakting og omsetning av reinkjøtt. Disse endringene har i vesentlig grad bidratt til den positive utviklingen i forhold til reineiernes kjøttinntekter i de senere årene. Dagens tilskuddsordninger for reindrifftsnæringen har hatt en annen utvikling i forhold til det øvrige landbruket hvor man de siste år, både nasjonalt og internasjonalt, har redusert de produksjonsavhengige tilskuddene til fordel for mer produksjonsnøytrale ordninger. Noe av bakgrunnen for dette er at man ønsker å stimulere til økt slakteuttak. Det er og vil være i hovedsak beiteressursene som setter rammene for reindrifftens omfang. Tiltak som stimulerer til størst mulig produksjon per rein på et gitt ressursgrunnlag bidrar til det beste økonomiske resultatet for næringen. I tillegg til at dagens tilskuddsystem har hatt en positiv effekt på slakteuttaket og verdiskapingen i reindrifften, har den bidratt til å øke forutsigbarheten i næringen, samt en betydelig forenkling i forvaltningen av de ulike tilskuddsordningene.

3. DEN ØKONOMISKE UTVIKLINGEN I REINDRIFTEN

Tall fra totalkalkylens regnskap viser en nedgang i resultatmålene fra 2009 til 2010. Det påpekes at det er store regionale forskjeller, og utviklingen er foruroligende i flere distrikt sør for Finnmark ved at produksjonen er betydelig redusert de siste årene grunnet store tap. Samlet sett reduseres vederlag for arbeid og egenkapital fra 169,4 mill. kroner til 152,6 mill. kroner. Per årsverk reduseres vederlaget for arbeid og egenkapital fra 166.900 kroner til 153.000 kroner. Reduksjonen skyldes i hovedsak en nedgang i kjøttinntektene på 5,6 mill. kroner grunnet reduksjon i produsentprisen, samt en reduksjon i livdyrverdien på om lag 4,4 mill. kroner. Det er til dels store store variasjoner mellom områdene og innad i det enkelte område. Lavest ligger Troms med 140.500 kroner per siidaandel, og Sør-Trøndelag/Hedmark ligger høyest med 561.900 kroner. Øst- og Vest-Finnmark har inntekter på henholdsvis 270.800 kroner og 174.800 kroner per siidaandel.

Utover en reduksjon i kjøttinntektene bidrar økningen av kostnadene i vesentlig grad til nedgangen i resultatmålene. Fra 2009 til 2010 økte siidaandelens kostnader fra 128,1 mill. kroner til 139,3 mill. kroner, inkludert felleskostnadene økte kostnadene fra 159,2 mill. kroner til 172,7 mill. kroner. Dette utgjør en kostnadsøkning på om lag 8 pst. Ser man på utviklingen fra 2007 øker kostnadene med 35 pst på fire år. Staten vil påpeke at denne økningen fremstår som bekymringsfull ift. målet om økonomisk bærekraft. Kostnadsøkningen har ikke sammenheng med økte slaktekostander, men er i hovedsak relatert til varekjøp, utstyr og avskrivninger.

Statens forhandlingsutvalg vil også påpeke at reindriftsutøverne er selvstendig næringsdrivende som selv bestemmer sin fordeling av arbeidsinnsats og investeringer mellom reindriften og andre formål. Utvalget understreker at det er et betydelig effektiviseringspotensial i deler av reindriften, dersom man skal legge vekt på å oppnå økonomiske resultater.

Totalregnskapets hovedtall framgår av nedenstående tabell (mill kr):

Regnskapsposter	Regnskap				Budsjett
	2007	2008	2009	2010	2011
Produksjonsbaserte inntekter:	165,1	161,1	182,5	174,3	140,6
Statstilskudd:	69,2	87,1	85,0	87,2	74,4
Erstatninger:	61,3	50,2	67,7	72,2	70,6
Sum inntekter:	295,6	298,3	335,2	333,6	285,6
Sum kostnader:	127,7	134,0	159,2	172,7	168,3
Vederlag for arbeid og kapital	167,9	186,3	176,0	160,9	126,2
Renter på lånt kapital	9,6	11,8	6,6	8,4	8,4
Vederlag for arbeid og egenkapital totalt (kr)	158.300	174.500	169.400	152.600	109.000
Vederlag for arbeid og egenkapital:					
Per årsverk (kr)	155.000	170.900	166.900	153.000	109.200
Per siidaandel (kr)	268.900	296.800	291.600	265.300	190.500

4. OMPRIORITERINGER I REINDRIFTSOPPGJØRET 2011/2012

4.1 Utestegning fra vinterbeiter i Sverige

Statens forhandlingsutvalg orienterer om at finansiering av tiltak for distrikt som er forhindret fra å bruke vinterbeiter i Sverige på grunn av at Norsk-svensk reinbeitekonvensjon ikke er på plass, vil løses på utsiden av Reindriftsavtalen. For å sikre driftsgrunlaget for disse distriktene også vinteren 2011/2012, vil det bli omdisponert 0,5 mill. kroner til føring og andre nødvendige tiltak fra kapittel 1147 post

71 til kapittel 1151 post 51 i 2012. Dette er en reduksjon på 2,0 mill. kroner fra tidligere år. Bakgrunnen for reduksjonen er at tidligere års bevilgninger ikke er fullt ut benyttet.

4.2 Oppfølging av reguleringslageret

I løpet av høsten 2010 ble partene enige om å etablere en midlertidig reguleringsordning fram til 31. mars 2011. Bakgrunnen for enigheten var å legge til rette for at reineierne fikk slaktet og derigjennom forhindre at flere reindrifsfamilier kom i en vanskelig økonomisk situasjon. Tiltaket fungerte etter hensikten, og ved utgangen av reguleringsperioden lå det totalt 513 tonn på lager.

Partene var enige om at kostnadene til reguleringsordningen ble finansiert innenfor reindriftsavtalens rammer, jf kap. 1151 post 51 "Reindriften utviklingsfond". I 2010 ble det satt av 2,8 mill. kroner til ordningen. I forbindelse med Stortingets behandling av proposisjonen om Reindriftsoppkjøret 2011/2012 ble det bevilget en økning på Reindriftsavtalen 2010/2011 med 7,0 mill. kroner. Det var forutsatt at bevilgningen skulle dekke utgiftene til oppfølging av reguleringslageret.

Lageret per 1. januar 2012 var på 417 tonn, fordelt med 118 tonn voksen rein, 173 tonn kalv, 37 tonn småkjøtt og 89 tonn finnbiff. Lageret utgjør om lag 15.000 rein.

Foreløpige regnskapstall viser at kostnadene med reguleringslageret for 2010 og 2011 er på om lag 14,0 mill. kroner. Merforbruket på 4,2 mill. kroner må finne sin inndekning. Videre vil nye kostnader påløpe i forbindelse med oppfølging og avvikling av lageret i 2012.

Regnskapstall for 2011 viser et mindreforbruk på kapittel 1151 post 75 med 8,8 mill. kroner. Til orientering vil departementet søke å få overført mindreforbruket til 2012, og benytte dette til inndekning av påløpte og fremtidige kostnader med reguleringslageret.

Statens forhandlingsutvalg vil i løpet av forhandlingene komme tilbake til hvordan man planlegger den videre oppfølging og avvikling av lageret.

5. SKATTER OG AVGIFTER I REINDRIFTEN

5.1 Reindriftsfradraget

Departementet orienterer om at reindriftsfradraget er endret tilsvarende som jordbruksfradraget. Endringene innebærer at reindriftsfradraget økes fra 54.200 kroner til 63.500 kroner, og maksimalt fradrag økes fra 142.000 kroner til 166.400 kroner. Reindriftsfradragets proSENTSATS økes fra 32 pst. til 38 pst. Endringene er gjeldende fra og med 2012.

5.2 Merverdiavgift for reinbeitedistriktene

I forbindelse med forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2010/2011 ble det bestemt at Finn G. Andersen skulle utarbeide en rapport om merverdiavgiftsproblematikk angående anlegg, drift og vedlikehold av reindrifftsgjerder som bygges i regi av reinbeitedistriktene. Bakgrunnen for dette oppdraget var at det per i dag ikke er mulig å få refundert inngående merverdiavgift for anlegg, drift og vedlikehold vedrørende reingjerder etc. som utføres i regi av reinbeitedistriktene. Dette skyldes at reinbeitedistriktene ikke har avgiftspliktig omsetning og følgelig ikke har anledning til å registrere seg i merverdiavgiftsregisteret. Reindrifftsfondene har avgiftspliktig omsetning i form av salg av umerket og feilmerket rein, og er registrerte i merverdiavgiftsregisteret dersom avgiftspliktig omsetning overstiger minimumsgrensen for å bli registrert. Inntektene fra dette salget, samt andre midler blir overført fra reindrifftsfondene til reinbeitedistriktene for bl.a. hel eller delvis dekning av fellesanlegg utført i regi av reinbeitedistriktene. Prosjektet skulle belyse eventuelle muligheter for at inngående avgift vedrørende disse fellesanleggene kan bli refundert.

I etterkant av ferdigstillelsen av rapporten har det vært gjennomført en prosess opp mot Skattedirektoratet og Finansdepartementet. På bakgrunn av denne prosessen har man funnet grunnlag for å gi reindrifftsutøverne rett til fradrag for inngående merverdiavgift som faktureres reinbeitedistriktene for fellesanskaffelser av gjerder og anlegg. Skattedirektoratet er bedt om å følge opp saken overfor næringen, herunder spørsmålet om hvor stor andel inngående merverdiavgift på de aktuelle anskaffelsene som reindrifftsutøverne kan fradragføre. Den økonomiske fordel for reindrifftsnæringen vil være avhengig av fordelingsnøkkelen Skattedirektoratet kommer fram til, samt omfanget av investeringer.

5.3 Midlertidig avgiftskompensasjon

Når det gjelder krav om midlertidig avgiftskompensasjon over reindrifftsavtalen, viser Statens forhandlingsutvalg til rapporten "*Virkning av omleggingen i 1982 fra avgift til økt tilskudd over reindrifftsavtalen*" fra 2006. Rapporten ble fremlagt for avtalepartene til forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2007/2008. For øvrig henvises det til Finansdepartementet vedrørende skatte- og avgiftsspørsmål i reindrifften.

6. STATENS TILBUD TIL REINDRIFTSAVTALEN 2012/2013

6.1 Innledning

I dette kapittelet gis det innledningsvis en omtale av Statens satsingsområder for Reindrifftsavtalen 2012/2013. Deretter følger Statens tilbud som er bygd opp tilsvarende som for de siste års reindrifftsavtaler. De ordninger som er gjeldende gjennom Reindrifftsoppjøret 2011/2012, og som ikke omtales i dette kapittelet, foreslås videreført uten endringer. Når det gjelder de avsetninger som foreslås til de enkelte ordninger, er disse i hovedsak basert på Reindrifftsforvaltningens anslag samt vurderinger i forhold til markeds- og slaktesituasjonen. Dette kan innebære at

avsetningene til enkelte av de direkte tilskuddsordningene kan være justerte selv om det ikke foreslås endringer i satsene for det aktuelle tilskuddet. I kapittel 6.8 gis en oppsummering av forslaget til fordeling av den økonomiske rammen.

6.2 Satsingsområder for Reindrifftsavtalen 2012/2013

Statens forhandlingsutvalg mener reindrifftspolitikken bør føres videre basert på Stortingets forutsetninger og ut fra den situasjonen man står overfor i næringen. Forhandlingsutvalget ser det som viktig fortsatt å stimulere til reell markedsrettet produksjon og verdiskaping, og på den måten legge til rette for de reindrifftsutøverne som har reindrift som hovednæring.

De godkjente bruksreglene vil utgjøre fundamentet i ressursforvaltningen framover, og er en forutsetning for at en rekke av reindrifftslovens bestemmelser kommer til anvendelse. I tillegg kan det i langt sterkere grad brukes økonomiske virkemidler for å stimulere til oppfølging av godkjente bruksregler. Statens forhandlingsutvalg vil bruke denne muligheten for en særskilt oppfølging av siidaer i distrikter med et for høyt reintall i forhold til det godkjente. I den forbindelse vil det være av betydning at kommende reindrifftsavtale tar høyde for en økning i slakteuttaket i forbindelse med distriktenes oppfølging av godkjente bruksregler.

Oppfølgingen av bruksreglene krever økt uttak av slakterein. Med dette som utgangspunkt ser Staten det som viktig at man særlig prioriterer tiltak som bidrar til økt slaktning og omsetning av reinkjøtt. I denne sammenheng understreker Statens forhandlingsutvalg viktigheten av at man prioriterer arbeidet med å gjenopprette reindriffts positive markedssituasjon. I dette arbeidet er det av sentral betydning at virkemidlene over reindrifftsavtalen samordnes slik at man på en mest mulig effektiv måte når de fastsatte mål.

Meld St 9 (2011-2012) "Velkommen til bords" ble lagt fram av Regjeringen 2. desember 2011. Meldingen vil bli behandlet i Stortinget 27. mars. Meldingen vil ha stor betydning også i forhold til den fremtidige reindrifftspolitikken ved at en rekke tiltak lanseres for å nå de reindrifftspolitiske mål. Statens forhandlingsutvalg vil benytte forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2012/2013 til å følge opp noen av de tiltakene som lanseres i meldingen. Her nevnes forsterkning av næringsaspektet i de reindrifftspolitiske virkemidlene, evaluering av dagens tilskuddsystem, økt satsing på reiselivsbasert næringsvirksomhet i reindrifften, samt etablering av et program for læringsbaserte tjenester i reindrifften.

Statens forhandlingsutvalg slutter seg i utgangspunktet til NRL når det vises til behovet for at man må legge til rette for hensiktsmessige generasjonsoverganger, og at det må sikres tilstrekkelig rekruttering til næringen. Videre at reindrifften er en familiebasert næring som krever betydelig arbeidsinnsats i perioder av året. Gjennom deltagelse fra familien legges det også til rette for kunnskapsoverføring mellom generasjoner. En slik kunnskapsoverføring vil være av sentral betydning for de kommende

siidaandelsinnehavernes framtidige drift. I tillegg har en slik kunnskapsoverføring også betydning i forhold til å nå målet om en kulturell bærekraftig reindrift.

I motsetning til andre primærnæringer har imidlertid reindriften i dag ikke et generelt rekrutteringsproblem. Dette er særlig fremtredende i Finnmark. Det er et gjennomgående trekk at mange fortsetter å eie rein selv om man har sin hovedinntekt utenfor næringen. Ressursregnskapet 2008/2009 viser at 32 pst. av reintallet i Vest-Finnmark og 25 pst. i Øst-Finnmark eies av andre enn siidaandelsinnehaverne og deres ektefeller/samboere. Denne utviklingen kan bl.a. innebære at næringsinntektene i reindriften blir lavere, samt at handlingsrommet til siidaandelsinnehaveren blir redusert. Totalregnskapet viser at næringsinntekten er lavest i de områder der en større andel av flokken eies av personer som ikke har reindrift som hovedvirksomhet. Dette er en utvikling som ikke bidrar til økonomisk bærekraft i næringen.

Distriktenes oppfølging av bruksreglene vil innebære at flere av de som eier rein må ut av næringen. Med bakgrunn i dette, samt det forhold at det i dag i hovedsak ikke foreligger et rekrutteringsproblem i næringen, ønsker Statens forhandlingsutvalg verken å prioritere nye eller forsterke gjeldende virkemidler knyttet til rekruttering. I stedet ønsker Statens forhandlingsutvalg å ytterligere legge til rette for de reindriftsutøverne som har reindrift som hovednæring, og premiere de siidaandelene hvor reintallet i det vesentligste eies av andelsinnehaveren og hennes/hans barn.

6.3 Bevilgning over statsbudsjettet 2013

6.3.1 Bevilgningsramme

Statens forhandlingsutvalg foreslår en økonomisk ramme for Reindriftsavtalen 2012/2013 på 102,0 mill kroner. Dette er tilsvarende bevilgning som for gjeldende oppgjør etter vedtatt budsjett for 2012.

Statens forhandlingsutvalg påpeker at den økonomiske rammen også må sees i sammenheng med endringen i reindriftsfradraget i 2012, samt muligheten reindriften nå vil få i forhold til fradrag for inngående merverdiavgift som faktureres reinbeitedistriktene for fellesanskaffelser av gjerder og anlegg.

6.3.2 Priser

Det fastsettes ikke målpris for reinkjøtt i slaktesesongen 2012/2013.

Det åpnes ikke for noen importkvote med redusert tollsats for reinsdyrkjøtt. I en situasjon hvor Importutvalget eventuelt skulle vedta å gi råd om import, forutsetter Landbruks- og matdepartementet at Statens Landbruksforvaltning tar kontakt med departementet.

6.4 Utviklings-og investeringstiltak (RUF)

6.4.1 Styret for RUF

I forbindelse med forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2010/2011 ble det protokollført at styret for RUF skal ha fire medlemmer og oppnevnes for 2 år. Videre at partene er enige om at nåværende leder av Reindrifftsstyret oppnevnes som leder av RUF-styret. For øvrig oppnevner LMD en representant, og NRL oppnevner to representanter. For at styret skal være beslutningsdyktig, gis lederen dobbeltstemme.

Funksjonstiden til det sittende styret går ut 30. juni 2012. Statens forhandlingsutvalg foreslår at nytt styre oppnevnes slik at dette er operativt fra 1. juli 2012. Oppnevningen skjer etter gjeldende og omforente prinsipper fra forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2010/2011.

Det sittende RUF-styret har reist spørsmål om deres ansvar i forhold til signering og avleggelse av det årlige regnskapet. Bakgrunnen for dette er at styret disponerer kun mindre deler av den totale bevilgningen til RUF. Statens forhandlingsutvalg viser til at for Landbrukets utviklingsfond er det SLF som står ansvarlig for regnskapet, og legger til grunn at RUF-styret fra og med 2011 ikke behandler årsregnskapet. Dette innebærer at Reindrifftsforvaltningen blir ansvarlig for hele regnskapet.

6.4.2 Strategisk plan

For å legge til rette for økt slakting- og omsetning av reinkjøtt, er det viktig at det skjer en samordning av reindrifftsavtalens virkemidler. Dagens slakteri- og videreforedlingsstruktur er ikke optimal. Videre har kapasitetsutnyttelsen ved flere av bedriftene vært begrenset de siste årene. Dette har flere årsaker, men svak økonomi er en hovedårsak hos flere av bedriftene.

Med bakgrunn i de siste års utfordringer knyttet til manglende mulighet for levering av slakterein, ønsker Statens forhandlingsutvalg at RUF-styret har særlig oppmerksomhet mot, og prioriterer tiltak som sikrer en mest mulig effektiv slaktestruktur i samtlige av reindrifftsområdene.

Med dette som utgangspunkt skal RUF-styret utarbeide en strategisk plan for fremtidige prioriteringer både når det gjelder slakteanlegg og annen infrastruktur. Ved utarbeidelsen vil det være sentralt å ta utgangspunkt i de kartlegginger som har funnet sted når det gjelder slakteribedriftene, samt at planen samordnes med VSP-rein og Markedsutvalgets arbeid.

Planen skal legges fram for avtalepartene til godkjenning i forbindelse med forskriftsmøte i mai/juni.

6.4.3 Økonomisk ramme

Statens forhandlingsutvalg foreslår at bevilgningen til Reindriftens utviklingsfond for Reindrifftsavtalen 2012/2013 settes til 34,2 mill. kroner mot 32,8 mill kroner i Reindrifftsoppgjøret 2011/2012.

6.4.4 Kapittel 1151 post 51 – Reindriftens utviklingsfond: foreløpig regnskap med oversikt over likviditet og egenkapital for 2009, 2010, 2011, samt prognose for 2012.

Tall i millioner kroner	Regnskap 2009	Regnskap 2010	Regnskap 2011	Prognose 2012
Tilført bevilgning[1]	35,90	29,90	30,00	32,80
Tilført bevilgning, utenfor fondet[2]	0,75	6,00	9,50	9,30
Tilbakebetaling lån	0,30	0,30	0,47	0,47
Renteinntekter	0,90	0,90	0,99	0,90
SUM TILFØRSEL	37,85	37,10	40,96	43,47
Tilskudd (avtalepartene)	29,80	23,90	21,60	24,60
Tilskudd (RUF-styret)	19,00	15,30	22,60	15,00
Andre kostnader (adm styrer/utvalg)	1,80	0,80	0,99	0,80
Overføringer [3]	4,00			
SUM UTBETALINGER	54,60	40,00	45,19	40,40
RESULTAT	-16,75	-2,90	-4,23	3,07
Innestående i Norges bank 1.1.	52,00	35,25	32,31	28,06
Utestående lån	9,50	9,70	9,66	9,40
Fjerning av tidligere gitte tilsagn og øremerkinger[4]		4,95		
Gjeld[5]	35,90	30,60	31,06	30,00
EGENKAPITAL RUF PER 31.12	25,60	19,30	10,91	7,46
Innestående i Norges bank 1.1.	52,00	35,25	32,31	28,06
Sum tilførsel	37,85	37,10	40,96	43,47
DISPONIBEL LIKVIDITET	89,85	72,35	73,27	71,53
Disponibel likviditet	89,85	72,35	73,27	71,53
Utbetalinger	54,60	40,00	45,19	40,40
ENDRING I LIKVIDITET	35,25	32,35	28,08	31,13

[1] Bevilgning avsatt til RUF gjennom Prop 1 S.

[2] Overføringer avtalt av avtalepartene og gjennomført ved Stortingets behandling av proposisjonen om reindrifftsavtalen, for 2012: Mindreforbruk kap. 1151 post 75 (8,8 mill. kr) + overføring konvensjonstiltak fra kap. 1147 post 71 (0,5 mill. kr).

[3] Overføringer avtalt av avtalepartene og gjennomført ved Stortingets behandling av proposisjonen om reindrifftsavtalen.

[4] Av tidligere gitte øremerkinger er det trekt inn 1,8 mill kroner fra de kvinnerettede tiltakene, samt 1,45 mill kroner fra avsetning til arealforvaltning

[5] Innvilgende tilskudd/øremerkinger men ikke utbetalt.

6.4.5 Kvinnerettede tiltak

Arbeidet med likestilling i reindriften krever innsats fra flere aktører. Dette gjelder både fra det offentlige ved utforming av virkemidler, fra næringen selv og ikke minst gjennom næringsorganisasjonen.

Gjennom flere år har forhandlingspartene satt temaet likestilling på dagsorden. Det har i den forbindelse blitt etablert ulike ordninger, for eksempel gjennom høyere tilskudd

til siidaandeler der en kvinne står som eneste leder, tilskudd ved avløsning ved svangerskap/fødsel, ektefelle-/samboertillegg, innretningen av fagbrevordningen. I tillegg er det hvert år satt av midler til kvinnerettede tiltak over reindrifftsavtalen som forvaltes av Reindrifftsforvaltningen.

Statens forhandlingsutvalg ser det som viktig at man fortsatt benytter ulike virkemidler for å oppnå økt likestilling i reindriften. I tillegg til en videreføring av ovennevnte ordninger, bør det vurderes hvordan man kan få til økt likestilling i reindrifftsens egne styrende organer, for eksempel gjennom innretningen av offentlige tilskudd.

Statens forhandlingsutvalg mener en satsing gjennom lærings- og omsorgsbaserte tjenester vil kunne bli positivt både ut fra et familie- og likestillingsperspektiv. Det vises her til punkt 6.4.20.

Statens forhandlingsutvalg foreslår å opprettholde en bevilgning på 1,0 mill.kr. til kvinnerettede tiltak for Reindrifftsavtalen 2012/2013.

Statens forhandlingsutvalg foreslår at avtalepartene iløpet av forhandlingene kommer tilbake til status og fremtidige utfordringer knyttet til likestilling i reindriften, og at rapporten "Likestilling i reindriften" legges til grunn for en slik drøfting og gjennomgang.

6.4.6 Forskning og utvikling

Fram til Reindrifftsoppgjøret 2011/2012 ble det over flere avtaler avsatt 4,5 mill. kroner til forskning og veiledning. For 2011 ble det foruten 150.000 kroner til et forskningsprosjekt på Fosen, ikke øremerket midler til forskning og veiledning. I Reindrifftsoppgjøret 2011/2012 signaliserte Landbruks- og matdepartementet at det var behov for mer kunnskap om spisekvalitet på reinkjøtt. Dette og økt kunnskap om effekt av klimaendringer på sykdom hos rein, ble prioritert ved utlysningen av forskningsmidlene i 2012.

Staten anser det hensiktsmessig at avtalepartene under de kommende forhandlingene drøfter innretning og bruk av forskningsmidlene. Det bør drøftes hva forskning og veiledning skal bidra til, og hvilke tema som anses særlig relevant for reindriften fremover. Avtalepartene nedfeller dette som føringer for utarbeidelsen av strategisk plan for forskningsmidlene. For å sikre fleksibilitet bør det ikke særskilt øremerkes midler til forskning og veiledning.

6.4.7 Samisk utviklingsfond

Det har de senere år vært avsatt midler fra RUF til Sametingets tilskuddsordninger til næringsutvikling (STN) for å støtte opp under kombinasjonsnæringer hvor reindrift inngår. Formålet med overføringen er å øke den reelle verdiskapingen i tilknytning til reindrifftsneringen. Statens forhandlingsutvalg foreslår en bevilgning som tidligere år på 2,0 mill kroner.

6.4.8 Konfliktforebyggende tiltak

Statens forhandlingsutvalg foreslår en bevilgning på 1,450 mill kroner til konfliktforebyggende tiltak over Reindrifftsavtalen 2011/2012. Dette er en økning på 50.000 kroner i forhold til Reindrifftsoppgjøret 2011/2012. Økningen skal dekke kostnadene til administrasjon av ordningen i Innovasjon Norge.

6.4.9 Verdiskapingsprogrammet for reindrift

Under forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2001/2002 ble partene enige om å etablere et eget verdiskapingsprogram for reindriften (VSP-rein). Hovedformålet med programmet har siden oppstarten vært å øke verdiskapingen i næringen slik at det kommer reineieren til gode. I motsetning til Verdiskapingsprogrammet for matproduksjon (VSP-mat), valgte man ikke å begrense VSP-rein til kun matprodukter.

Programmet er organisert med en styringsgruppe på 5 medlemmer. Gruppen oppnevnes av LMD for 2 år, der 2 medlemmer foreslås av NRL og ett medlem av Sametinget. Lederen av styringsgruppen har siden opprettelsen vært formannen i NRL. Styrene i VSP-reins funksjonstid har fungert som et rådgivende organ uten beslutningskompetanse. Dette har blitt endret for det sittende styret.

Forvaltningen av programmet ble ved etableringen lagt til SND. I kontakt med SND ble det avtalt at SND la programmet til sitt kontor i Tromsø. Bakgrunnen for at administrasjonen av programmet ble lagt til SND Troms, var flere. Her vises det til at NRLs kontor ligger i Tromsø, og at avtalepartene ved etableringen av programmet forutsatte at det var tett kontakt mellom NRLs leder og programlederen. Videre vurderte man det slik at kontoret i Tromsø hadde kjennskap til reindrift gjennom sin forvaltning av ordningen med konfliktforebyggende tiltak. I tillegg var det et ønske å legge forvaltningen utenfor Finnmark for å legge til rette for en interesse for programmet i samtlige reinbeiteområder.

I motsetning til VSP-mat har det ikke vært fastsatt noen tidshorisont for VSP-rein. Avtalepartene har løpende blitt enige om videreføring av programmet gjennom de årlige reindrifftsavtaleforhandlingene.

Siden oppstarten er det bevilget om lag 80 mill. kroner over reindrifftsavtalen til VSP-rein, med en årlig bevilgning på 7.7 mill. kroner. Administrasjonsutgiftene har vært 1,2 mill. kroner årlig.

Bevilgningene har resultert i 236 tilsagn. Av disse tilsagnene har til sammen 125 prosjekter bidratt til 43 bedriftsetableringer. Av disse 43 etableringene har tre bedrifter avviklet, mens to bedrifter har stillstand. Fem av bedriftene er ennå under oppstart. I tillegg til de 43 bedriftsetableringene har programmet gitt støtte til seks bedrifter som allerede var i virksomhet før programmet ble etablert. Av disse er to avviklet. Det påpekes at i 2010 hadde 10 av bedriftene en omsetning på over 500.000 kroner.

Etter statens forhandlingsutvalgs vurderinger er ikke måloppnåelsen med programmet god nok. Videre har det vært utfordringer knyttet til forvaltningen av programmet. I tillegg vises det til at Sametinget i møte med politisk ledelse i departementet den 9. januar 2012 påpekte behov for vesentlige endringer av VSP-rein.

Statens forhandlingsutvalg ser det som svært viktig framover at etablerte bedrifter med støtte fra VSP-rein får en særskilt og individuell oppfølging. Dette gjelder særlig i forhold til kompetanseheving og veiledning knyttet til forretningsdrift, markedskompetanse, nettverksbygging og produktutvikling. Samtlige av disse områdene er av avgjørende betydning for å sikre videre drift og en videreutvikling av bedriftene. I tillegg ser Statens forhandlingsutvalg det som viktig at det stimuleres til samarbeid med andre småskalaprodusenter om distribusjon og salg i butikk. I den forbindelse vil det være viktig å få utarbeidet gode markedsplaner for produsentene for å finne ut hvilke varer som kan selges i butikk, horeca markedet eller gjennom andre arenaer for salg av lokalproduserte varer. Det sentrale er å få utviklet produkter som forbrukeren vil ha, og kanalisere disse til riktige markeder.

Statens forhandlingsutvalg ser også mulighet for å utvide reindriftens inntektsgrunnlag gjennom reiselivsbasert næringsvirksomhet i reindriften, og ønsker å styrke satsingen innenfor dette området. Dagens program utelukker i utgangspunktet de bedriftene som i dag ikke er eid av reineiere. Statens forhandlingsutvalg ser også behov for at det legges til rette for å styrke samarbeidet mellom disse bedriftene og reineierne.

Med bakgrunn i de nevnte forhold foreslår Statens forhandlingsutvalg at dagens ordning avvikles, og at det blir etablert et program for reindriften tilsvarende Lokalmatprogrammet finansiert over jordbruksavtalen og driftet av Innovasjon Norge. Et tilpasset program for reinbedriftene må sikre ivaretagelse av disse bedriftene sine utfordringer. Samtidig bør reiselivsbasert næringsutvikling i reindriften, samt at de bedriftene som ikke er eid av reineiere bli en del av programmet.

Programledelsen foreslås plassert ved Innovasjon Norge sitt Hovedkontor. Det foreslås etablert en egen styringsgruppe som oppnevnes av LMD og består av representanter fra departementet, NRL og Sametinget.

Statens forhandlingsutvalg foreslår at Landbruks- og matdepartementet i samarbeid med NRL og Sametinget utarbeider et strategidokument for et framtidig program for reinbedriftene. Strategidokumentet legges fram og behandles av avtalepartene i forbindelse med forskriftsmøtet i mai/juni 2012, slik at nytt program kan være operativt fra 1. juli 2012.

Statens forhandlingsutvalg foreslås at det avsettes 8,0 mill. kroner til et eget program for reinbedriftene i Reindriftsavtalen 2012/2013. Bevilgningen skal også dekke Innovasjon Norge sine administrasjonsutgifter.

6.4.10 Fagbrevordningen

Ved inngåelsen av Reindrifftsavtalen 2010/2011 ble det protokollført at fagbrevordningen på sikt bør fases ut av reindrifftsavtalen. Videre ble det forutsatt at Opplæringskontoret arbeider med dette som siktemål, og derigjennom søker andre finansieringskilder.

Statens forhandlingsutvalg registrerer at Opplæringskontoret siden våren 2010 ikke har funnet andre finansieringskilder. Manglende finansiering vil innebære en avvikling av ordningen. Dette ser utvalget som uheldig, og av den grunn foreslår Statens forhandlingsutvalg en videreføring av fagbrevordningen inntil videre. Dette innebærer en bevilgning på 2,0 mill. kroner. Bevilgningen skal dekke lønn til lærlinger, forsikringer, reiser samt drift av opplæringskontoret.

Som et ledd i arbeidet med å styrke kvinnes stilling i reindrifften, foreslår Statens forhandlingsutvalg at opplæringskontoret viderefører prioriteringen av kvinner både blant kommende lærlinger og instruktører. I tillegg er det viktig å sikre en geografisk fordeling av lærlingene. For øvrig vises det til tidligere tilbud hvor det ble foreslått at reindrifftskvinnenes tradisjonelle kunnskaper på sikt blir innarbeidet i en fagplan.

6.4.11 Markedstiltak

Markedsutvalget for reinkjøtt

I forbindelse med forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2010/2011 ble avtalepartene enige om å etablere et eget Markedsutvalg for reinkjøtt. Hovedoppgaven for markedsutvalget er å sikre norsk reinkjøtt positiv oppmerksomhet og kjøpsutløsende adferd hos sluttbrukere. I tillegg skal Markedsutvalget ta på seg formidling av markedsrelevante problemstillinger til andre aktører. Markedsutvalget benytter Opplysningskontoret for egg og kjøtt (OEK) som strategisk samarbeidspartner til gjennomføring av valgte markedsaktiviteter.

Etter Statens forhandlingsutvalgs vurdering er generisk markedsføring av reinkjøtt viktig, da dette kan bidra til at markedsføringen når fram til flere forbrukere. Fremover kan ikke aktørene basere seg kun på midler over reindrifftsavtalen til denne typen markedsføring. Med bakgrunn i at det ikke er omsetningsavgift på reinkjøtt, må bedriftene selv bidra med midler til merkenøytral markedsføring. Det vil derfor være nødvendig at Markedsutvalget har dialog med Private reinsdyrslakteriers landsforening (PRL) og de enkelte bedrifter om mulige bidrag. Utover den merkenøytrale markedsføringen vil det være sentralt at den enkelte bedrift tar større ansvar for å øke sin markedskompetanse og markedsføring av egne produkter.

Markedsutvalget har i løpet av 2011 gjennomført to seminarer for reinkjøttbransjen. Seminarene har blitt godt mottatt. Med bakgrunn i forslaget om endringer av VSP-rein, foreslår Statens forhandlingsutvalg at Markedsutvalget viderefører denne ordningen. Statens forhandlingsutvalg vil påpeke at utover at denne type seminarer vil bidra til økt kompetanse, er seminarer viktige arenaer for nettverksbygging og kunnskapsutveksling.

Markedsutvalget har utarbeidet en markedsplan. Markedsutvalget har levert i det vesentligste i henhold til plan. Imidlertid gjenstår arbeidet med utarbeidelsen av Markedshåndboken og utvikling av ny grafisk profil. I tillegg er utviklingen av nye kommunikasjonselementer utsatt etter anbefaling fra OEK. Utvalget fremhever at markedshåndboken vil kunne bidra til bl.a. engasjement og bevisstgjøring i primærleddet i forhold til å bygge et positivt omdømme om reindriften, samt skape større oppmerksomhet omkring betydningen av å produsere og levere kjøtt av god kvalitet. Statens forhandlingsutvalg påpeker at det er viktig å få slutført også dette arbeidet, og legger til grunn at arbeidet er gjennomført i god tid før slaktesesongen 2012/2013.

Statens forhandlingsutvalg slutter seg til den aktivitetsplanen som er foreslått for 2012, samt oversendt revidert budsjett for 2012. Med dette som utgangspunkt imøtekommer Statens forhandlingsutvalg NRLs krav om en avsetning til Markedsutvalget på 4,1 mill. Dette er en reduksjon på 0,9 mill. kroner i forhold til inneværende avtale.

Med bakgrunn i den utfordrende markedssituasjonen og stor aktivitet i Markedsutvalget, vil arbeidsbelastningen til enkelte av utvalgets medlemmer bli større enn hva som var tiltenkt da utvalget ble oppnevnt. Statens forhandlingsutvalg foreslår derfor at Markedsutvalget gis mulighet til å omdisponere 200.000 kroner i budsjettet for 2012 for å kompensere ekstra arbeidsbelastning og økt reiseaktivitet. Kompensasjonen skal være knyttet til arbeidet med Markedshåndboken, utvikling av ny grafisk profil, samt utviklingen av nye kommunikasjonselementer. Utvalget skal sammen med sekretariatet, avgjøre hvem som skal gis en kompensasjon og størrelsen på kompensasjonen.

Klassifisering av reinkjøtt og økt stabilitet i forhold til leveranser til slakteri

I løpet av det siste tiåret har reinkjøttet hevet seg opp til eliteklassen når det gjelder matspesialiteter. Kvaliteten på reinproduktene har økt. Dette gjelder både de enkelte stykningsdelene og selve presentasjonen av produktene i butikk. Imidlertid er det fremdeles kvalitetsforskjeller på det reinkjøttet som går ut i markedet. Gjennom en mer stabil kvalitet ligger det et betydelig verdiskapingspotensial for reinkjøtt. For å øke stabiliteten i kvaliteten, ser Statens forhandlingsutvalg det som nødvendig at det blir etablert et felles klassifiseringssystem for reinkjøtt. Et felles klassifiseringssystem vil sikre at reinkjøttet faktisk leverer på kvalitet. Samtidig vil et klassifiseringssystem virke stimulerende for reineieren til å produksjonsoptimalisere, og å ha slaktedyr med best mulig kvalitet. Klassifiseringssystemet bør derfor benyttes til økt grad av prisdifferensiering slik at reineiere som leverer dyr av god kvalitet premieres. I tillegg vil et klassifiseringssystem legge bedre til rette for å skille ut og merke produkter med høy kvalitet. Statens forhandlingsutvalg er kjent med at NRL har startet arbeidet med å få etablert et felles klassifiseringssystem, og ber om å bli orientert om status og framdrift i dette arbeidet i forbindelse med de kommende forhandlingene.

Reindriften er en naturbasert næring som kan medføre at reineieren ikke får levert i henhold til avtale med slakteriet. Imidlertid ser Statens forhandlingsutvalg et betydelig potensial i å øke stabiliteten i leveransene til slakteriene. Økt stabilitet er viktig for å skape nødvendig forutsigbarhet for slakteriene, og for at disse skal greie å oppfylle inngåtte avtaler med kjedene. Statens forhandlingsutvalg ser det som naturlig at NRL tar initiativ overfor slakteriene for å utarbeide tiltak som bedre sikrer leveranser på avtalt dato. I forbindelse med dette arbeidet vil Statens forhandlingsutvalg foreslå at det blir gjennomført en undersøkelse om hva som påvirker og bestemmer siidaens slakteuttak.

6.4.12 Reintransport/pramming

Avtalepartene ble ved Reindrifftsavtaleforhandlingene for 2010/2011 enige om at pramming av rein fremdeles skal administreres av staten ved Reindrifftsforvaltningen, og at kostnadene ved prammingen skal dekkes over Reindrifftsavtalen.

I mars 2011 ble det inngått en ny avtale med Seaworks for fremtidig pramming av rein. Avtalen gjelder fra underskriftdato + 2 år med oppdragsgiverstyrt mulighet for prolongering en eller flere ganger inntil totalt 4 år.

Statens forhandlingsutvalg foreslår en bevilgning på 5,3 mill kroner for Reindrifftsavtalen 2012/2013. Dette er en økning på 300.000 kroner i forhold til Reindrifftsoppjøret 2011/2012.

6.4.13 Gjeterhytter og reindrifftsanlegg

Statens forhandlingsutvalg foreslår å videreføre gjeldende regelverk og satser i forhold til tilskudd til gjeterhytter og reindrifftsanlegg. Statens forhandlingsutvalg foreslår at det kun kan gis tilskudd til de hytter som er tatt inn i de godkjente bruksreglene.

For øvrig vises det til punkt 6.3.2 Strategisk plan.

Det øremerkes ingen avsetning til dette formålet i Reindrifftsavtalen 2012/2013.

6.4.14 Innløsning av siidaandel

Ordningen med innløsning av siidaandeler foreslås avvirket fra og med Reindrifftsavtalen 2012/2013.

6.4.15 Protect

Statens forhandlingsutvalg viser til at formålet med protect-prosjektet er å starte en uavhengig og ideell organisasjon/stiftelse som skal ha til formål *«å bidra med kompetansehevende innsats for tradisjonelle samiske næringer og samiske land- og ressursrettigheter der arbeidet rettes mot arealinngrep og endret utmarksbruk som påvirker samiske bruksområder og naturressurser, samt arbeide for økt forståelse i samfunnet for grunnlaget for et bærekraftig samisk samfunn»*.

Sametinget i Norge og Svenska Samernas Riksförbund er aktørene i dag. I tillegg jobbes det med å få inn det svenske sametinget som en aktør.

Statens forhandlingsutvalg registrer at man i forprosjektet ikke nevner Reindriftsforvaltningens rolle som sektormyndighet i arealsaker, og Reindriftsforvaltningens rolle i forhold til forvaltningen av reindriftens arealer. Reindriftsforvaltningens bidrag til vern av reinbeiteområdene er heller ikke omtalt.

Statens forhandlingsutvalg stiller seg i utgangspunktet positiv til etablering av en slik organisasjon. Reindriftsarealene er under et stort press, og det er derfor viktig med kunnskapsformidling til reindriftnæringen om hvilke virkemidler de har for å ivareta sine arealer. Dette bør gjøres på en måte som ikke tar fra siidaer og reinbeitedistrikt rollen som de har i kraft av å være bruksrettshavere, men heller styrker den. I forprosjektet skrives det at *«det savnes en stemme og aktør som har uavhengig rolle»*. Det synes likevel som uklart i prosjektbeskrivelsen hvilken rolle stiftelsen/organisasjonen skal ha i forhold til bruksrettshaverne, og dette gir rom for bekymring da det er viktig med klare roller i dagens situasjon. F. eks skrives det *«For å kunne ha mulighet til gi samtykke til ny planer og inngrep i rettighetshavernes områder kreves det betydelig dokumentasjon om egen bruk av områdene, kunnskap om de ulike fasene i offentlige beslutningsprosesser, kunnskap om rettsgrunnlag, forhandlinger og markedsmekanismer.»*

Dette er et prosjekt som skal etableres sammen med svenske samarbeidspartnere. Et slikt samarbeid vil være en fordel i forhold til forskning etc. Imidlertid er regelverket rundt arealforvaltning i de to landene noe ulikt, og det bør derfor være kunnskap i organisasjonen om norsk regelverk og folkerettslige forpliktelser som Norge har bundet seg til. I henhold til gitte opplysninger legges det på sikt også opp til et samarbeid med rettighetshavere i Finland og Russland.

NRL søker om midler til å gjennomføre en forstudie eller prosjekteringsperiode med målsetning om å få frem en gjennomføringsplan for en felles norsk/svensk stiftelse. Statens forhandlingsutvalg påpeker at prosjekteringsperioden er utløpt i forprosjektet. På bakgrunn av de nevnte forhold ønsker Statens forhandlingsutvalg å få forelagt en oppdatert prosjektplan før man tar endelig stilling til delfinansiering av prosjektet.

6.4.16 Reindriftens hverdag

Statens forhandlingsutvalg stiller seg i utgangspunktet positiv til forskningsprosjekter om belastningsfaktorer som kan påvirke psykisk helse hos reindriftsutøvere i Norge. Imidlertid ønsker Statens forhandlingsutvalg å drøfte dette forskningsprosjektet i forbindelse med de drøftelser som skal finne sted når det gjelder fremtidig innretning og bruk av forskningsmidlene, jfr punkt 6.4.6.

6.4.17 Reintransport i Nordland

Statens forhandlingsutvalg viser til de muligheter som i dag ligger i forhold til støtte ved transport av rein, og ser det ikke som nødvendig å øremerke en egen avsetning til reintransport i Nordland.

6.4.18 Bygging av gjerde mellom distrikt 9 og 13 i Øst-Finnmark reinbeiteområde

Statens forhandlingsutvalg ønsker ikke å øremerke en avsetning for realisering av gjerde mellom distrikt 9 og 13, og foreslår at tiltaket må behandles av RUF-styret på ordinær måte.

6.4.19 Låne- og etableringsordninger

Statens forhandlingsutvalg vil bemerke at NRL i sitt krav ikke har konkretisert hvilke typer låne- og etableringsordninger de krever etablert. Det er heller ikke gitt noen nærmere beskrivelse av hvordan og på hvilket nivå ordningene skal være på. Det er derfor vanskelig å beregne kostnadene forbundet med en eventuell innføring av ordningene.

Kostnadene i reindriften er i all hovedsak knyttet til investeringer i reinflokkene ved etablering. Statens forhandlingsutvalg oppfatter at en ordning med lån til ungdom under etablering i stor grad likner på den ordningen med lån til kjøp av livdyr som partene i forbindelse med forhandlingene om Reindriftsavtalen 2009/2010 valgte å avvikle. Isteden ble det ekstraordinære driftstilskuddet ved etablering ved overføring av siidaandel til personer under 35 år økt. Statens forhandlingsutvalgs påpeker at man ikke ser noen grunn til å gjeninnføre en ordning som for få år siden ble avviklet.

6.4.20 Lærings- og omsorgsbaserte tjenester.

Med de sterke tradisjonene for å innlemme hele familien i driften, kan næringen være en god arena for blant annet læring og omsorg. Allerede i dag er det barnehager og skoleklasser som har anledning til å se og lære mer om ulike aktiviteter knyttet til reindrift. Det er stort behov for lærings- og omsorgsbaserte tjenester i samfunnet, og reindriften kan være en aktuell arena for å imøtekomme dette behovet. Statens forhandlingsutvalg mener det finnes et stort potensial for å utvikle slike tjenester i reindriften tilpasset behovet til aktuelle brukere. I tillegg til å bidra positivt til samfunnet, kan dette bidra til økt verdiskaping i næringen. Dette er særlig aktuelt for å styrke næringsgrunnet for de familiebaserte virksomhetene. Over år har det vært iverksatt ulike ordninger over reindriftsavtalen for å styrke kvinnes posisjon i næringen. Ett av tiltakene har vært knyttet til videreføring av kunnskap mellom generasjoner. Et slikt konsept kan ha overføringsverdi til tjenester rettet mot for eksempel grunnskole. Etter Statens vurdering vil også erfaringer fra ulike type prosjekter innenfor jordbruket ha stor overføringsverdi, for eksempel prosjekter av typen *Inn på turet*.

Statens forhandlingsutvalg foreslår at det etableres tilsvarende ordninger også i reindriften, men tilpasset denne næringens særegne kultur- og uttrykksform. Det legges opp til at avtalepartene under årets forhandlinger får etablert en prosjektgruppe med et mandat for en systematisk utvikling av tilbud på området. Det øremerkes 350.000 kroner til prosjektet.

6.4.21 Andre ordninger som sorterer under RUF

Statens forhandlingsutvalg legger til grunn at RUFs styre skal utøve sin myndighet med utgangspunkt i bevilgningsrammen, og at styret selv legger opp til en plan for disponering av ikke øremerkede midler som kan understøtte målsettingene for reindriftspolitikken. Statens forhandlingsutvalg vil påpeke at så fremt ikke annet er bestemt av avtalepartene, skal frigjøring av tidligere gitte bevilgninger over fondet inngå som en styrking av fondets egenkapital.

Utover de ordningene som er omtalt ovenfor, legger Statens forhandlingsutvalg til grunn at det ikke gjennomføres endringer i de øvrige ordningene som i dag sorterer under Reindriftens utviklingsfond.

6.5 Kostnadssenkende og direkte tilskudd

6.5.1 Evaluering av dagens ordninger

Statens forhandlingsutvalg viser til at det ikke er foretatt vesentlige endringer av de direkte tilskuddsordningene siden omleggingen i Reindriftsavtalen 2003/2004. Dette har bl.a. skapt en større forutsigbarhet for næringen. Omleggingen har også bidratt til at en vesentlig større andel av de søknadsberettigede siidaandeler får ta del i virkemidlene over reindriftsavtalen. Før omleggingen var andelen siidaandeler som mottok tilskudd svært varierende, og gjennomsnittet lå på om lag 60 prosent. Etter omleggingen har andelen vært mindre varierende, og gjennomsnittet har vært om lag 80 pst.

Statens forhandlingsutvalg viser til at for å nå gitte reindriftspolitiske mål er det viktig at reindriftsloven og reindriftsavtalen utfyller hverandre og trekker i samme retning. Med bakgrunn i at man fikk ny reindriftslov i 2007, og at de direkte tilskuddsordningene over reindriftsavtalen snart har fungert i 10 år, ser utvalget behovet for at det blir gjennomført en evaluering av dagens tilskuddsordninger. Etter Statens forhandlingsutvalgs vurderinger er det sentralt at en evaluering gir en vurdering av hvordan reindriftsavtalen bidrar til å oppnå målet om en bærekraftig reindrift, herunder hvordan tilskuddene legger til rette for de som har reindrift som hovednæring. Det vil også være viktig å vurdere tilskuddene i forhold til likestilling. I tillegg vil det være viktig å få evaluert dagens tilskuddsordninger for tamreinlagene.

På bakgrunn av de nevnte forhold ønsker Statens forhandlingsutvalg at parten i løpet av forhandlingene får utarbeidet et mandat for en evaluering. Det legges til grunn at evalueringen skal være gjennomført slik at denne kan ligge som grunnlag for forhandlingene om Reindriftsavtalen 2013/2014.

6.5.2 Økonomisk ramme

Statens forhandlingsutvalg ser det som viktig å videreføre stimuleringen til reell markedsrettet produksjon og verdiskaping, og på den måten legge til rette for de reindriftsutøverne som har reindrift som hovednæring.

Med bakgrunn i den forestående evalueringen ønsker imidlertid Statens forhandlingsutvalg ikke å foreta vesentlige endringer i de gjeldende kostnadssenkende og direkte tilskuddsordningene for Reindriftsavtalen 2012/2013.

Statens forhandlingsutvalg foreslår en bevilgning på 58,6 mill kroner til kostnadssenkende og direkte tilskudd for Reindriftsavtalen 2012/2013. Dette er en reduksjon på 1,4 mill kroner i forhold til gjeldende avtale.

6.5.3 Distriktstilskudd

Distriktstilskuddet skal bidra til å gi distriktene og tamreinlagene økonomisk grunnlag for å ivareta sitt ansvar og sine oppgaver med utvikling av reindriften i en bærekraftig retning. Dette innebærer bl.a. å få et reintall i balanse med beitegrunnet, sikring av reindriften arealer, økt lønnsomhet, samt legge til rette for en kriseberedskap.

Samtlige distrikter har nå utarbeidet bruksregler, og Reindriftstyret har som forutsatt behandlet reintallet for samtlige reinbeitedistrikter før årsskifte. Godkjente bruksregler gjør det nå mulig med en særskilt oppfølging av siidaer i distrikter med et for høyt reintall i forhold til det godkjente. Ved at oppfølgingsansvaret ligger hos den enkelte siidaandelsinnehaver, slutter Statens forhandlingsutvalg seg til at det generelle vilkåret om at distriktet må holde seg innenfor godkjente bruksregler fjernes. For øvrig foreslår Statens forhandlingsutvalg å videreføre dagens regelverk og satser.

Det foreslås en bevilgning på 9,9. mill kroner til distriktstilskudd for Reindriftsavtalen 2012/2013. Dette er tilsvarende bevilgning som for Reindriftsoppjøret 2011/2012.

6.5.4 Generelle vilkår for tilskudd til siidaandeler og tamreinlag

Med bakgrunn i at bruksreglene nå er utarbeidet og vedtatt, ser Statens forhandlingsutvalg behov for en gjennomgang av de generelle vilkårene for å motta tilskudd over avtalen.

Statens forhandlingsutvalg legger til grunn at i de distrikter hvor reintallet i siidaen er for høyt i forhold til det som er fastsatt, vil det skje en reintallsreduksjon i henhold til reindriftsloven § 60 tredje ledd, primært gjennom en reduksjonsplan, sekundært gjennom en forholdsmessig reduksjon.

Statens forhandlingsutvalg foreslår at dersom siidaandelene i siidaen ikke følger opp i samsvar med reduksjonsplanen, eller at siidaandelene ikke reduserer i samsvar med fastsatt reduksjon av Reindriftstyret, vil det bli gjennomført en betydelig avkorting i tilskuddene.

For å stimulere til at reintallet i det vesentligste eies av andelsinnehaveren og hennes/hans ektefelle og barn, foreslår statens forhandlingsutvalg at det gjennomføres en avkorting i de kostnadssenkende og direkte tilskuddene hvor reintallet til siidaandelsinnehaveren og hans/hennes ektefelle og barn utgjør mindre enn 80 pst av reintallet i vårflokk.

I deler av Troms, Nordland og Nord-Trøndelag har reindriften lav produksjon. En av flere årsaker til dette er store tap. Staten forhandlingsutvalg ser behovet for at det i en periode blir lagt til rette for en større fleksibilitet for siidaandeler i disse områdene. På denne bakgrunn imøtekommes NRLs krav om at for siidaandeler i disse områdene blir merverdiavgiftslovens § 14-3 punkt 3 å gjelde. dvs. *«dersom merverdiavgiftspliktig omsetning er falt under den til enhver tid gjeldende beløpsgrensen i § 2-1 første til tredje ledd uten at virksomheten er slettet i medhold av denne paragrafen, skal avgiftssubjektet forbli registrert i minst to hele kalenderår»*.

Gjeldende beløpsgrense f.o.m. 01.01.12 (jf. merverdiavgiftsloven § 2-1, første ledd) er 50.000 kr. Dette innebærer mulighet for å fravike vilkåret om 50.000 kroner i omsetning for disse områdene for Reindriftsavtalen 2012/2013. Imidlertid ønsker Statens forhandlingsutvalg at det fortsatt skal foreligge et minimumskrav til avgiftspliktig omsetning fra salg av kjøtt fra rein i eget merke også for disse distriktene, og foreslår at dette settes til 30.000 kroner eksklusiv merverdiavgift i 2012.

6.5.5 Driftstilskudd

Statens forhandlingsutvalg foreslår å videreføre ordningen med driftstilskudd med dagens regelverk og satser.

Det foreslås en bevilgning på 8,0 mill. kroner til driftstilskuddsordningen for Reindriftsavtalen 2012/2013. Dette er en økning på 1,0 mill. kroner i forhold til Reindriftsavtalen 2011/2012.

6.5.6 Ektefelletilskudd

Statens forhandlingsutvalg foreslår å videreføre ordningen med ektefelletilskudd med dagens regelverk og satser.

Det foreslås en bevilgning på 2,6 mill. kroner til ektefelletilskuddsordningen for Reindriftsavtalen 2012/2013. Dette er en reduksjon på 0,9 mill. kroner i forhold til Reindriftsoppjøret 2011/2012.

6.5.7 Produksjonspremie

Statens forhandlingsutvalg foreslår å videreføre ordningen med produksjonspremie med dagens regelverk og satser.

Det foreslås en bevilgning på 22,0 mill. kroner til produksjonspremieordningen for Reindrifftsavtalen 2012/2013. Dette er en reduksjon på 2,0 mill. kroner i forhold til Reindrifftsoppgjøret 2011/2012.

6.5.8 Kalveslaktetilskudd

Statens forhandlingsutvalg foreslår å videreføre ordningen med kalveslaktetilskudd med dagens satser og regelverk.

Det foreslås en bevilgning på 14,0 mill. kroner til kalveslaktetilskuddsordningen for Reindrifftsavtalen 2012/2013. Dette er en økning på 5,1 mill. kroner i forhold til Reindrifftsoppgjøret 2011/2012. Økningen har sammenheng med forslaget om avvikling av særskilt tilskudd til siidaandeler i Vest-Finnmark.

6.5.9 Særskilt tilskudd til siidaandeler i Vest-Finnmark

Statens forhandlingsutvalg viser til redusert slakteuttak høsten 2011, og forslaget til endringer av de generelle vilkårene for å motta tilskudd. Videre vises det til NRLs krav om at det ikke lenger er behov for krav om 8 kilo per rein grunnet vedtatte bruksregler. Statens forhandlingsutvalg ønsker ikke å etablere ytterligere en ny ordning før man har fått evaluert de kostnadssenkende og direkte tilskuddene.

På bakgrunn av de nevnte forhold foreslås en avvikling av dagens særskilte tilskudd til siidaandeler i Vest-Finnmark.

6.5.10 Frakttilskudd

Statens forhandlingsutvalg imøtekommer NRLs krav om å endre frakttilskuddsordningen for frakt av slakteskrotter fra slakteanlegg til fryseanlegg for godkjente slakterier. Satsene endres til følgende:

Avstand	Gjeldende sats per slakt	Foreslått sats per slakt
10-100 km	25,-	10,-
100-200 km	25,-	25,-
201-300 km	30,-	40,-
>300 km	35,-	50,-

For øvrig foreslås en videreføring av gjeldende regelverk.

Det foreslås en bevilgning på 2,1 mill. kroner til frakttilskudd for Reindrifftsavtalen 2011/2012. Dette er en økning på 0,2 mill. kr i forhold til Reindrifftsoppgjøret 2011/2012.

6.6 Velferdsordninger

Når det gjelder dagens velferdsordninger foreslår Statens forhandlingsutvalg å videreføre gjeldende regelverk og satser.

Det foreslås en bevilgning på 3,1 mill. kroner til velferdsordninger for Reindrifftsavtalen

2012/2013. Dette er tilsvarende bevilgning som i Reindrifftsoppgjøret 2011/2012.

6.7 Organisasjonstilskudd

NRL har krevd en økning av organisasjonstilskuddet med 0,4 mill. kroner for å møte utfordringene i reindrifften. Statens forhandlingsutvalg vil påpeke det særskilte med at NRLs drift i all hovedsak blir finansiert over statsbudsjettet. Innenfor en uendret budsjettramme foreslår Statens forhandlingsutvalg å opprettholde organisasjonstilskuddet med 6,1 mill. kroner, herunder 200.000 kroner til HMS tiltak i reindrifften. I forbindelse med HMS-arbeidet forutsettes det som før en egenandel på 10 pst fra brukere av tjenesten.

Statens forhandlingsutvalg presiserer at tilskuddet utbetales kvartalsvis på grunnlag av oversendt årsrapport og revisorgodkjent regnskap for siste driftsår, samt budsjett og planer for 2013. Kontingentinntekter og eventuelle tilskudd/refusjoner/inntekter fra andre offentlige institusjoner skal spesifiseres både i regnskap og budsjett.

6.8 Fordeling av tilbudets ramme

Fordeling av tilbudets ramme på de ulike postene (mill kroner):

Post	Benevnelse	Oppgjøret 2011/2012	Forslag til avtalen for 2012/2013	Differanse 2011/2012 og 2012/2013
51	Reindriftens utviklingsfond	32,8	34,2	1,4
72	Organisasjonstilskudd	6,1	6,1	-
75	Direkte tilskudd	60,0	58,6	-1,4
79	Velferdsordninger	3,1	3,1	-
	Sum	102,0	102,0	-

Spesifikasjon av post 51: Utviklings- og investeringstiltak (mill kroner):

Formål	Oppgjøret 2011/2012, tildelingsramme	Avtalen 2012/2013, tildelingsramme
Kvinnerettede tiltak	1,0	1,0
Forskning og utvikling	-	-
SNT	2,0	2,0
Konfliktforebyggende tiltak	1,4	1,45
Verdiskapingsprogrammet for rein	7,7	-
Reinprogrammet	-	8,0
Fagbrevordningen	2,0	2,0
Markedstiltak	5,0	4,1
Pramming	5,0	5,3
Lærings- og omsorgsbaserte tjenester	-	0,35
Til disposisjon for RUF's styre	8,7	10,0
Sum	32,8	34,2

Spesifikasjon av post 75: Kostnadssenkende og direkte tilskudd (mill kroner):

Benevnelse	Oppgjøret 2011/2012	Avtalen 2012/2013
Distriktstilskudd	9,9	9,9
Produksjonspremie	24,0	22,0
Kalveslakttilskudd	8,9	14,0
Vest-Finnmark tilskudd	5,0	-
Driftstilskudd	7,0	8,0
Ektefelleltilskudd	3,3	2,6
Fraktilskudd	1,9	2,1
Sum	60,0	58,6

7. FORHOLD UTENFOR RAMMEN FOR REINDRIFTSAVTALEFORHANDLINGENE

7.1 Utarbeidelse av kriterier for økonomisk og kulturell bærekraft

Statens forhandlingsutvalg viser til Meld St 9 (2011-2012) hvor departementet påpeker behovet for en nærmere gjennomgang av innholdet i målsettingen om både kulturell og økonomisk bærekraft. Et slikt arbeid må gjøres innenfor rammene av målet om økologisk bærekraft, og næringsperspektivet og et bredt kunnskapsgrunnlag må stå sentralt. Departementet vil komme tilbake til den videre oppfølgingen med dette arbeidet.

7.2 Reindriftskunnskap hos Jordskifteretten

Det vises til Meld St 9 (2011-2012) hvor det orienteres om at departementet tar sikte på å utvide jordskifterettens kompetanse til å foreta rettsutgreiing internt i reindriften, og at Regjeringen vil fremme forslag om dette. Departementet vil følge opp dette i etterkant av Stortingets behandling av meldingen.

Landbruks- og matdepartementet ser behovet for å få økt reindriftskunnskap hos jordskifteretten. Til orientering planlegger nå Domstolsadministrasjonen et reindriftskurs våren 2012 med støtte fra LMD.

7.3 Utenlandsk bearbeiding

Høsten 2011 ble det etter anmodning fra NRL opprettet en særskilt kvote for utenlands bearbeiding av kjøtt fra Øst- og Vest- Finnmark reinbeiteområder. Ordningen ble etablert med bakgrunn i at slakterier for reinkjøtt i enkelte perioder har manglende kapasitet for slakting. NRL anmoder i sitt krav om at det må åpnes for at ordningen blir gjeldende også i de øvrige reinbeiteområdene. Statens forhandlingsutvalg påpeker at utenlands bearbeiding ikke er et forhandlingstema. En eventuell ny kvote høsten 2012 vil måtte vurderes ut i fra den da gjeldende situasjon.

7.4 Eus forordning 853/2004

I reindriften har det vært mulig å selge reinkjøtt direkte til forbruker fra primærproduksjonssted eller slakteplass i et reindriftsdistrikt uten at dette er blitt kontrollert av veterinærmyndigheter. Virksomheten har vært begrenset til et maksimum på 10 reinsdyr per siida per år.

Det har vært mulig kun å selge kjøttet lokalt i reindriftsområdet, ikke i andre deler av Norge eller til andre EØS land.

Ved innføring av hygienepakken er det i utgangspunktet ikke anledning til å slakte 10 rein for privat salg. Til orientering arbeides det med å finne en løsning som sikrer tradisjonell slakting og omsetning av små mengder ferskt reinkjøtt lokalt. NRL vil bli holdt orientert om dette arbeidet.

